

Het sleepnet

De noodzaak voor een massasurveillance is niet onderbouwd. Een gerichte tap is reeds mogelijk binnen huidige wettelijke kaders, onder gezag van de rechtelijke macht.

Ik zet tevens vragen bij de uitvoerbaarheid van ongerichte taps, gezien de hoeveelheid partijen die data uitwisselen binnen Nederland. In een gemiddeld carrier neutral datacenter dat wordt gebruikt voor peering en transits lopen 3000-5000 glasvezels, tenminste 3000 waar 10Gbps verkeer overheen gaat tussen meer dan 300 partijen. In Nederland zijn tenminste 20 van dit soort datacenters. Er is dus geen enkele plek om een dekkende tap te plaatsen. Zelfs de Amsterdam Internet Exchange krijgt slechts een fractie van alle verkeer. Als er verbindingen zijn waar meer data wordt uitgewisseld, dan wordt er een directe glasvezel aangelegd. De kleine fractie AMS-IX-verkeer is goed voor bijna 4 Terabit per seconde, verdeeld over ≥ 10 datacenters. Het is aannemelijk dat er 50-100 Terabit per seconde aan data wordt uitgewisseld binnen Nederland, niet op 1 plaats, maar op honderden plaatsen en over tienduizenden glasvezels.

Op welke apparatuur is dit te verwerken? Op welke apparatuur is het te analyseren? Hoe wordt het transport van deze data naar de apparatuur geregeld?

De enige plaats om een tap te krijgen met de volledige data van een doelwit van een tap is bij de access provider. Het heeft dus weinig zin om een dergelijk breed omschreven aanbieder van communicatiediensten te omschrijven.

Toezicht

Het beoordelen of de diensten hun taak goed doen hoort niet thuis bij de minister die ook die diensten aanstuurt. Dit hoort thuis bij een onafhankelijke toezichthouder en deze moeten de mogelijkheid hebben om ook klokkenluidersrol te kunnen vervullen.

Uitwisseling met buitenlandse diensten

Ik vindt het tevens belangrijk dat er in beginsel geen data wordt uitgewisseld over Nederlandse burgers met buitenlandse diensten. Met name de Verenigde Staten van Amerika hebben aangetoond dat zij niet zorgvuldig met deze data omgaan. Het idee klinkt daar dat als je geen Amerikaan bent, dat je geen aanspraak kunt maken op rechten.

Mocht er sprake zijn van een specifieke reële dreiging, dan moet er op case-by-case basis een afweging worden gemaakt of het zinvol voor dat onderzoek is om gerelateerde zaken te delen.

Het ruilen van informatie moet absoluut een halt worden toegeroepen. Dat is geen gezonde situatie en duidelijk een race to the bottom op gebied van burgerrechten.